

- наявність позитивного ставлення до широко відомих брендів. Фактор «всесвітньої» відомості бренду відіграє суттєву роль у процесі вибору споживача. Можливість використання значних маркетингових бюджетів транснаціональними корпораціями призводить до масованих атак на свідомість споживачів, спрямованих на забезпечення лояльного їх ставлення до «світових» брендів;

- подальше стрімке зростання ролі інтернет-технологій як в процесі вивчення ситуації, вибору товару, послуги, так і в процесі здійснення безпосередніх покупок, оплати та отримання товарів, послуг, у тому числі фінансових;

- «патріотичні» почуття щодо підтримки національних виробників далеко не завжди перемагають у суперництві з іншими почуттями та мотивами в процесі реального вибору товару, послуги.

Глобалізація посилює взаємозалежності національних економік через: а) розвиток світової торгівлі, тобто через залежність національних економік від зовнішніх ринків; б) систему інвестування, вивозу капіталу; в) систему нерівномірного розподілу найважливіших природних економічних ресурсів – енергоносіїв, відносно яких існує проблема обмеженості та відновлюваності.

Отже, глобалізація впливає на національні економіки, на суб'єктів підприємницької діяльності, а також на державні інститути, їх регулятивну діяльність. Одна із основних ліній впливу проходить через управління, зокрема управління маркетинговою діяльністю. Цей вплив суб'єктам підприємницької діяльності необхідно насамперед враховувати через дослідження та врахування змін у поведінці споживачів. Завдання держави як регулятора є не менш складним та відповідальним щодо адекватності та точності реагування.

УДК 338.246:330.342

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Позднякова Л.О. д.е.н., професор (УкрДУЗТ)

Функціонування ринку праці займає особливе місце в економічній системі ринкового типу, оскільки дії його механізму приводять до підвищення ефективності трудових відносин,

раціонального використання робочої сили, зменшення безробіття, сталого зростання добробуту населення. Сучасна кон'юнктура ринку України значною мірою впливає на відродження базових галузей національної економіки, зумовлює соціальну стабільність у суспільстві, а у кінцевому результаті – можливість економіки адаптуватися в умовах глобального конкурентного середовища.

В умовах трансформації економіки однією з головних проблем, від рішення якої безпосередньо залежить успіх ринкових реформ у цілому, є стабілізація ринку праці. Її забезпечення потребує здійснення багатьох заходів, серед яких провідну роль відіграє система державного регулювання трудової діяльності. Завдання сучасної економічної науки полягає у формуванні ефективної стратегії становлення і розвитку національного та галузевих ринків праці і розроблення напрямків удосконалення механізму їх регулювання складових ринку праці – трудової діяльності, організації праці та її ролі.

Трудова діяльність є складовою частиною виробничої діяльності, а організація праці безпосередньо взаємопов'язана з організацією виробництва. Це пояснюється тим, що основні елементи виробничої діяльності, такі як: засоби праці та предмети праці неможливо об'єднати без використання праці як цілеспрямованої діяльності. Тому сучасний стан залізничного транспорту України і перспективи його розвитку диктують необхідність розробки та реалізації комплексу заходів, що сприяють підвищенню ефективності праці.

Роль організація праці в системі організації виробництва підтверджується тим, що організація виробництва спрямована на найбільш ефективне поєднання процесів живої праці з матеріальними елементами виробництва їх знаряддями і предметами праці, через організацію технологічних процесів, які здійснюються у конкретних соціально-економічних умовах у певний термін для найбільшого транспортного результату з найменшими витратами.

Організація праці на підприємствах залізничного транспорту складається з раціонального поділу праці між працівниками і системи їхніх виробничих взаємозв'язків і взаємодії усіх структурних підрозділів з метою підвищення ефективності перевезень і поліпшення якості обслуговування пасажирів. Організація праці припускає доцільне пристосування робочих місць для високопродуктивної праці, створення системи їхнього виробничого обслуговування, а також встановлення ефективних форм, методів і

прийомів праці, що закріплюються в обґрунтованих нормах праці відповідно структурного підрозділу та специфіки роботи залізниць України. Це забезпечується створенням сприятливих умов праці, підбором і підготовкою відповідних кадрів, підвищенням їхньої кваліфікації, ефективною системою планування, обліку, оплати і стимулювання праці, строгим дотриманням дисципліни праці, розвитком трудової активності і творчої ініціативи працюючих за залізницями.

Важливою ознакою організації праці залізничного транспорту є його спрямованість на рішення трьох взаємозалежних завдань.

Економічна спрямованість удосконалювання організації праці складається у всебічній економії різних ресурсів і, насамперед, економії витрат праці, спрямованих на зниження витрат виробництва і ріст його результативності - підвищення продуктивності праці, рентабельності, прибутковості.

Економічні результати діяльності досягаються раціональним поділом і кооперацією праці, при яких забезпечується повне використання часу всіх працівників, розподіл робіт відповідно до рівня кваліфікації, виключення непродуктивних простоїв устаткування, мінімізація тривалості виробничого циклу. Економія також досягається встановленням рівної напруженості норм праці. Економія часу забезпечується раціональною організацією робочого місця, використанням прогресивних і раціональних методів праці

Рішення психологічних завдань забезпечує працівникам збереження здоров'я і безпечних умов праці, знижує його фізичну вагу і нервово-психічну напруженість, гармонізує навантаження на різні органи працюючої людини, передбачає сполучення розумової і фізичної праці, устанавлює раціональні режими праці і відпочинку.

Соціальне завдання полягає в підвищенні привабливості праці за рахунок подолання монотонності, збільшення розмаїтості виробничих операцій, зміни праці, насичення його творчими елементами, у підвищенні престижності професій, у забезпеченні повноцінної оплати праці.

Соціальна і психофізіологічна спрямованість організації праці означають гуманізацію праці, створення умов на виробництві, що відповідають насущним запитам людини.

Всі перераховані вище завдання вирішуються в комплексі, причому в ув'язуванні не тільки між собою, але і з удосконалюванням техніки, технологій, організації виробництва і управління. Тільки такий підхід може забезпечити

максимальну ефективність організації праці. Метою раціоналізації трудових процесів є підбір засобів, які забезпечують мінімальні витрати часу і енергії працівника. Це досягається шляхом використання принципів раціоналізації трудових процесів.

Теоретичну та методичну основу дослідження становили загальні принципи раціоналізації трудових процесів:

- безперервність трудових прийомів;
- паралельність виконання роботи;
- сполучення трудових дій і прийомів;
- оптимальне навантаження виконавця і використовуваної ним техніки;
- синхронність взаємозалежних виробничих процесів і дій виконавців;
- підвищення змістовності праці;
- відповідність кваліфікації робітника рівню виконуваної ним роботи.

Вирішення проблем приведення у відповідність рівня раціоналізації трудових прийомів до світових стандартів ускладнюється високим ступенем фізичної праці, відставанням у реалізації програми реформування залізничного транспорту, недосконалою системою обліку трудовитрат. Необхідність урахування і відображення цих особливостей в економічному механізмі оптимізації обумовила вибір принципів раціоналізації трудових прийомів:

- одночасність рухів, по можливості одночасна робота обома руками;
- принцип економії енергії людини визначає природність рухів;
- ритмічність рухів здійснюється таким чином, що ритм задається технологічним процесом або працівником;
- звичність рухів визначає послідовність їхнього виконання.

Умовою успішного впровадження раціональних трудових прийомів є складання інструкційних карт, які служать нормативними документами для передових прийомів і методів праці з метою скорочення трудовитрат.

Структуру економічного механізму оптимізації трудовитрат за рахунок доповнення ресурсами, інструментами та методами впливу на визначені процеси, а також поліпшення функції управління працею дає можливість за допомогою сучасного програмного забезпечення визначити оптимальне співвідношення трудовитрат. Це дозволить оптимізувати контингент працюючих та підвищити продуктивність праці, а як наслідок і заробітну плату.

Ринкові диспропорції, кількісні розбіжності між попитом і пропозицією робочою силою пов'язані з величиною попиту і пропозиції робочої сили. Вони не є тотожними, тому ринок

праці характеризується наявністю кількісних диспропорцій.

Сучасні тенденції розвитку залізничного транспорту України обумовили необхідність пов'язати завдання оптимізації трудовитрат та ресурсозбереження з програмою реформування та реструктуризації. Результати зарубіжного аналізу свинчат про потенційні ризики, які можуть мати місце при реалізації усіх структурних реформ.

Обґрунтовано концептуальний підхід вдосконалення механізму державного регулювання ринку праці у формі структурно-логічної схеми, де поєднано методичне забезпечення державного регулювання ринку праці з урахуванням диференційного підходу до його регулювання на міжгалузевому рівні з метою підвищення системи соціального захисту працюючих, професійної орієнтації молоді, ефективності діяльності центрів зайнятості.

Відмінність рівня оплати праці, на галузевому і регіональному рівнях є підґрунтям для виникнення диспропорцій на національному ринку праці. Тому виникає необхідність втручання держави у створенні програм розвитку залізничного транспорту та певних галузей економіки і окремих регіонів.

Розроблено загальну модель механізму державного регулювання ринку праці та обґрунтовано функціонування його цільової функції, що дозволило що дозволило розробити критерії доцільності, оптимальності та ефективності.

Розроблено структурно-логічну схему основних напрямків удосконалення механізму державного регулювання ринку праці в Україні з позицій комплексного підходу, поєднано такі напрями як розробка методичного забезпечення державного регулювання ринку праці, підвищення ефективності діяльності центрів зайнятості та системи соціального захисту населення, професійна орієнтація молоді, диференційний підхід до регулювання ринку праці на галузевому рівні та внутрішньому рівні галузі. Важливим є те що запропоновані концептуальні напрями підвищення ефективності державного регулювання ринку праці у своїй сукупності сприяють вдосконаленню економічної системи України під час інтеграції до Світової організації торгівлі та ЄС.

УДК332.025.12

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ПРІОРИТЕТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Смачило В.В., к.е.н., доцент (ХНУБА)

Інтеграція України у світове співтовариство вимагає перегляду напрямків розвитку та імплементації Глобальних цілей ООН та Стратегії розвитку ЄС до державних і регіональних стратегій розвитку в усіх сферах. Цілі сталого розвитку на період 2016-2020pp були прийняті ООН у вересні 2015р та мають розширений перелік в порівнянні з Цілями Розвитку Тисячоліття 2000-2015pp. (17 проти 8). За кожною метою встановлюється цілий ряд підцелей та індикаторів. Україна, як невід'ємна частина Європи, приєдналася до ініціативи ООН 2000р, прийнявши «Цілі розвитку тисячоліття. Україна 2000 – 2015», де було визначено 7 цілей, 15 завдань та 33 показників, за якими наша держава досягла певних прогресивних змін, про що було вказано у звіті 2015р. [1]. Вказані програми стали відправною точкою для розробки аналогічних програм та проектів на теренах України (рис. 1).

Контур децентралізаційних процесів, що відбуваються в Україні, робить своєчасним та необхідним прийняття Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [4], що затверджена 6.08.2014р. Постановою КМУ. Саме у вказаному документі визначено цілі державної регіональної політики на період до 2020 року та пріоритетні напрями розвитку регіонів, серед яких чільне місце належить реформам в сфері праці як безпосередньо, так і опосередковано, через реформу інших секторів економіки. Так, за першою пріоритетною ціллю - підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів – передбачено розвиток інтелектуального капіталу; за другою - територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток – передбачено створення умов для продуктивної праці населення; забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання (підвищення стандартів життя в сільській місцевості; модернізація системи освіти; створення умов для формування здорового населення; соціокультурний розвиток). Очевидно, що вказані цілі передбачають оптимізацію кадрового потенціалу регіональних систем.